

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Fonetický ústav

Posudek diplomové práce

předložené ve Fonetickém ústavu Filozofické fakulty Univerzity Karlovy

Jméno a tituly posuzujícího vedoucího/oponenta: Mgr. Alžběta Houzar

posudek vedoucího/vedoucí posudek oponenta/oponentky

Autor/autorka: Bc. et Bc. Kateřina Machová

Název práce: Srovnání vlivu cizího přízvuku a řečové vady na vnímanou důvěryhodnost mluvíčího

Rok odevzdání: 2023

Odborná úroveň práce:

vynikající velmi dobrá průměrná podprůměrná nevyhovující

Členění práce:

logické vykazuje mírné nedostatky vykazuje závažnější nedostatky nevhodné

Věcné chyby:

téměř žádné vzhledem k rozsahu přiměřený počet méně podstatné četné závažné

Zvolená metoda:

původní a adekvátní vhodně zvolená nepřilíš vhodná nevhodně zvolená

Rozsah práce:

příliš velký přiměřený tématu dostatečný nedostatečný

Rozsah použité literatury:

nadprůměrný průměrný podprůměrný nevyhovující

Způsob používání odborné literatury:

adekvátní nevyhovující podezření na plagiát

Grafická a formální úroveň:

vynikající velmi dobrá průměrná podprůměrná nevyhovující

Jazyková úroveň:

vynikající velmi dobrá průměrná podprůměrná nevyhovující

Tiskové chyby:

téměř žádné vzhledem k rozsahu a tématu přiměřený počet četné

Celková úroveň práce:

vynikající velmi dobrá průměrná podprůměrná nevyhovující

Zadání práce:

mimořádně náročné náročnější průměrně náročné lehčí nedostatečně náročné

splněno splněno s drobnými výhradami splněno s většími výhradami nesplněno

Samostatnost při zpracování práce (vyplňuje jen vedoucí práce)

- nadprůměrná průměrná podprůměrná

Průběžné konzultace, dodržování termínů, připravenost (vyplňuje jen vedoucí práce)

- výborná spolupráce standardní spolupráce spolupráce s výhradami nefungující spolupráce

Slovní vyjádření, komentáře a připomínky oponenta

Silné stránky práce:

Diplomová práce Kateřiny Machové se věnuje dopadu rotacismu a francouzského přízvuku v češtině na vnímanou důvěryhodnost mluvčích a představuje užitečný příspěvek k poznání v oblasti percepčních aspektů odchylek od standardní výslovnosti. Hypotézy, které jsou v rámci studie testovány, jsou podepřeny věcnými argumenty.

Oceňuji rozhodnutí vzájemně porovnat nejen výslovnost standardní a nestandardní, ale také dva různé typy odchylek, tedy dyslálii – velární rotacismus – a cizinecký přízvuk, konkrétně francouzský, který se vyznačuje výslovností rotických hlásek blížící se právě českému velárnímu rotacismu.

Uvedené téma je pečlivě zkoumáno, metodologie i výsledky jsou podrobně popsány a komentovány. Diplomantka si je vědoma i možných limitů své studie, které zmiňuje v diskusní části práce. Pozitivně hodnotím také důkladnou rešerši dostupné relevantní literatury.

Slabé stránky práce:

K logickému členění práce lze vznést určité výhrady; v teoretické části se autorka zabývá podobou rotických hlásek v češtině a francouzštině, poté pokračuje vymezením cizího přízvuku a rotacismu (v tomto pořadí), v dalším oddílu se zaměřuje na vliv narušené komunikační schopnosti všeobecně na postoje k mluvčímu a následně se vrací k cizímu přízvuku a popisuje také jeho dopad na vnímání mluvčího posluchači. Toto pořadí oddílů působí poněkud nahodile. V kapitole výzkumné části nazvané „analýza a výsledky“ se objevují údaje, které logicky spadají spíše do metodologické části, např. popis nástroje PsyToolkit.

Text práce obsahuje některé neobratné či ne zcela srozumitelné formulace, např. „[p]osluchači tedy vnímají příznakové mluvčí jako méně důvěryhodné než mluvčí příznakové“ v abstraktu, „[t]yto věty nahráli tři typy mluvčích (*sic*) – rodilý mluvčí, mluvčí s cizím přízvukem a rodilý mluvčí, který oznamoval výrok mluvčího s cizím přízvukem“ na straně 23 či „[a]utoři spekovali, že pokud děti používají k rozpoznávání přízvuku strategii *signal-to-word mapping*, budou dávat přednost známým slovům před špatně vyslovenými slovy, jelikož k rozpoznávání slov vyslovené s cizím přízvukem používají fonologická vodítka“ na straně 25.

Ačkoliv je zamýšlený význam zřejmý, shledávám poněkud problematickým označení „hláska /r/“, kterého autorka využívá pro rotické hlásky všeobecně. Za vhodnější považuji pojem „r-ové hlásky“, který se v textu rovněž vyskytuje.

Skutečnost, že práce obsahuje pouze dva obrázky a jednu tabulku, nepovažuji nutně za negativní, chybou nicméně je, že v textu chybí odkazy na tabulku 1 a obrázek 1.

Co se týče formálního aspektu práce, poměrně často se objevují vyšínutí z větné vazby, překlepy a chyby v interpunkci. Dále se nezdá vyskytovat jednopísmenné předložky na konci řádku a několik nadpisů je umístěno na konec stránky. Pro uvulární vibrantu je v textu užíváno písmeno R namísto symbolu r.

Z uvedených důvodů navrhuji hodnocení mezistupněm výborně až velmi dobře.

Otázky k obhajobě a náměty do diskuze:

1. Na straně 12 je zmiňována objektivní srozumitelnost (intelligibility), charakterizovaná jakožto „chápání sdělení, které mluvčí zamýšlí říct“, a srozumitelnost subjektivní (comprehensibility), která „vypovídá o tom, jak snadné či neskadné je mluvčímu s cizím přízvukem porozumět“. Tyto definice se jeví jako velmi podobné; můžete přesněji popsat rozdíl mezi danými dvěma aspekty?
2. Na straně 13 v rámci představení typů rotacismu mimo jiné uvádíte, že „[j]e nutné mít na paměti, že oba tyto typy dyslalie diagnostikujeme jako dyslalii až ve věku, kdy by měl být ukončen řečový vývoj“. Jak přesně v tomto případě chápete pojem „řečový vývoj“ a v jakém věku by mělo dojít k jeho dokončení?

Práci

doporučuji nedoporučuji uznat jako diplomovou.

Navrhuji hodnocení stupněm:

výborně velmi dobře dobře neprospěl/a

V Praze, 7. září 2023

Mgr. Alžběta Houzar